

Kaj vse smo se tudi mi naučili v zadnjih letih in v katero smer želimo

Malo teorije, izkušenj, prakse

Zavod
A11Y.si →

Izvajalec:

Zavod za digitalno dostopnost A11Y.si

Ilirska ulica 30, 6310 Izola

E: info@a11y.si

Predavatelj:

Tilen Škraba

E: tilen@a11y.si

Tilen Škraba, višji svetovalec, presojevalec

Direktor zavoda, član strokovnega sveta

Bogdan Cerovac, Web Accessibility Specialist (WAS)

Vodja strokovnega sveta

mag. Andreja Bevc, vodja usposabljanj

Članica strokovnega sveta, predstavnica lastnikov

Gregor Vidmar, presojevalec pripravnik

Član strokovnega sveta, predstavnik razvijalcev

Bojan Mord, presojevalec in svetovalec

Član strokovnega sveta, predstavnik oseb za področje gluhih in naglušnih, Zavod Hiša slovenskega znakovnega jezika

Boštjan Vogrinčič, presojevalec pripravnik

Predstavnik oseb z oviranostjo vida

Grega Fajdiga, prevajalec, presojevalec pripravnik

Predstavnik oseb z gibalno oviranostjo

Zavod

A11Y.si →

Zavod
A11Y.si →

**Zavod
A11Y.si** →

Mestna občina Nova Gorica

**CENTRI ZA SOCIALNO DELO
SLOVENIJE**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
DIREKTORAT ZA KAKOVOST
Upravna akademija

CPI
CENTER RS ZA
POKLICNO
IZOBRAŽEVANJE

Javni holding Ljubljana
Energetika Ljubljana · Voka Snaga · LPP

Accessible
centre **EU**

MREŽANVO
ZA VKLJUČUJOČO
INFORMACIJSKO DRUŽBO

Zavod
A11Y.si →

ZVEZA DRUŠTEV SLEPIH
IN SLABOVIDNIH SLOVENIJE
1000 Ljubljana, Groharjeva 2

NLB

UniCredit Bank

ROKUS

Klett

*znanje
nas dela
velike*

PROFIL

Klett

PETROL

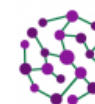
Creatim

solveX

THE MISSING X OF YOUR BUSINESS

Accessible
centre **EU**

MREŽANVO
ZA VKLJUČUJOČO
INFORMACIJSKO DRUŽBO

To ni predavanje o tem, kako smo imeli vedno prav.

Boljša izhodišča se pogosto rodijo iz napak, uporabnih odzivov in situacij.

**Kompleksni
projekti lahko
prekompleksni ali
premalo dorečeni**

Naloga

- Novo spletišče + spletna aplikacija, osnovno usposabljanje za UX, oblikovalce, programerje pred začetkom.
- Enovit izgled obeh sistemov.
- Izvedba: UX/Design eno podjetje, dodatno 2 podjetji, eno za spletišče drugo za spletno aplikacijo.
- Cilj: Dvostopenjska presoja s končnim ciljem dostopnega produkta.
- Kompleksna rešitev.
- Veliko uporabnikov, zahtevana visoka odzivnost.

**Z veseljem smo pristopili k izvedbi, saj ni šlo za zavezanca.
Šlo je za etično odločitev vodstva.**

Kompleksni projekti

Izvedba

- Slabo usklajena razvijalca
- Proces do končne pozitivne presoje spletne aplikacije imel namesto 2 kar 8 korakov, pri spletišču občutno manj, le 4.
- Na začetku dorekli proces.
- Pogodba ni imela varovalk, ki bi pokrivala take primere.
- Na koncu se je izkazalo, da se izvajalec ni trudil z dostopnostjo, saj bomo že mi pri presoji povedali, kaj je narobe.
- Poročila presoj so imela 100+ strani. Opredeljevali smo neskladja in jih usmerjali na kriterije.
- Delovali smo tako, da se ne vmešavamo v načine rešitev**.

Kompleksni projekti

1. Presoja	2. Presoja	3. Presoja	4. Presoja	5. Presoja	...
FAIL	FAIL	OK	OK	OK	
FAIL	FAIL	FAIL	FAIL	FAIL	
FAIL	OK	OK	OK	FAIL	
OK	OK	OK	OK	OK	
FAIL	FAIL	FAIL	OK	OK	
FAIL	FAIL	FAIL	FAIL	OK	
FAIL	OK	OK	OK	OK	
FAIL	FAIL	FAIL	FAIL	FAIL	
FAIL	OK	OK	OK	OK	
OK	OK	OK	OK	OK	
FAIL	FAIL	FAIL	FAIL	FAIL	
FAIL	OK	OK	OK	OK	

Rezultat

- Časovno se je precej zavleklo.
- Na koncu dobro dostopna rešitev.
- Dejstvo: glede na vložen čas, bi lahko bila boljša.
- Ure, ure, ure
- Energija, ...

Kompleksni projekti

Posledice

- Ukinili smo dvostopenjske presoje.
- Uvedli smo tri preglede (tri stopnje)
- Če po tretjem rešitev ni dostopna, se izvedba nadaljuje po novi ponudbi.

- Pri presojah smo začeli usmerjati izvajalce s precej natančnimi usmeritvami, predlaganimi rešitvami.

Dodatno

- Za usmeritve in predloge rešitev smo morali veliko bolj posvečati kodi in načinu implementacije.

Usposabljanja

Prepričevanje

- Prvi načrti 2017
- Zavod, s katerim sem sodeloval (odločevalci so bili drugi), to ni imel za prioriteto. Njihova prioriteta: certifikati dostopnosti.
- Smo pa 2018 izvedli prvo kompleksno usposabljanje za razvijalce za njihove partnerje (Nemčija, Hrvaška), preko katerih so želeli širiti sistem certifikatov.
- Pa parih letih neskladij glede prave pristopa do dostopnosti so se odnosi začeli hladiti.

Pri prodaji certifikatov niso bili ravno uspešni (kar logično), zato so postali na tem področju popolnoma pasivni.

Osamosvojitve

- 2022 ustanovimo Zavod A11Y.si
- Širitev znanja smo opredelili kot eno ključnih dejavnosti.
- Vrste usposabljanj:
  - Temeljni dostopnosti
  - Dostopnost za skrbnike
  - Dostopnost za razvijalce
  - Dostopnost dokumentov

Rezultati

- V začetku tedna smo izdali potrdilo o usposabljanju **številka 715**
- 30 potrdil moramo izdati v začetku tedna.
- Potrdil za usposabljanja, ki jih Andreja izvaja za MJU ne izdajamo.
- Nekateri naročniki niso želeli potrdil za zaposlene.
- Nekateri naročniki dajo to v pogoje.

Kam gremo

- Nadaljevati z usposabljanji
- Nadgrajevati vsebine, redno posodabljati in prilagajati.
- Pripraviti sistem osveževalnih usposabljanj, ki ne temeljijo le na nas ampak na dostopnostni skupnosti**

Anekdota

- Kako na to gleda alternativa

Hitri pregledi

Začetki

- Potrebovali smo alternativo celovitim presojam.
- Najprej so bili hitri pregledi oblikovani v obliki povzetka celovitih presoj, enostranski executive summary.

Izziv

- Več strokovnjakov vključenih v hitre preglede
- Potrebna izvedba večje količine hitrih pregledov (200+) v okviru projekta DigARegion.
- Executive summary je / bi vsak pisal na svoj način. Tak način je tudi relativno zamuden.

Rešitev

- Dorečeni kriteriji in način izvedbe.
- Pripravljen obrazec.
- Opređeljene ocene, s katerimi ocenjujemo posamezne kriterije:
  - 0 – popolnoma nedostopno
  - 1 – poskusi rešitev, ki so pa neustrezni
  - 2 – nedosledne rešitve
  - 3 – obstoj odstopanj od rešitev
  - 4 – dostopno, brez opaznih odstopanj
  - 5 – dobro rešeno, lahko tudi primer dobre prakse
- Vsaka negativna ocena (0 – 3) mora imeti tudi komentar
- Na koncu preko AI generiramo povzetek in ga popravimo; AI ima natančna navodila glede strukture.

Kam gremo

- V okviru produkta Varuh dostopnosti bomo naredili rešitev za hitro presojo, ki bo povezana s spletiščem
- Tako bomo podatke lahko v bodoče uporabili tudi v SORA (Sistem ocenjevanja ravni dostopnosti).
- Pregledne bomo imeli napredke
- Še bolj standardiziran proces (usmeritve, izbire pogostih napak, ki bodo avtomatsko generirali besedila v poročilih).

To bo tudi produkt, ki bo na voljo našim strankam ali širše.

Presoje

Začetki

- Začeli smo v času, ko pri nas nihče ni počel nič podobnega
- Tudi viri na spletu so bili zelo skopi
- Kmalu so nas sicer začeli kopirati a do izmenjave informacij ni prihajalo.
- Glede oblike in vsebine smo bili tako prepuščeni sebi

Oblika presoje

- Word - > PDF
- Struktura po kriterijih WCAG. Znotraj kriterija
- Kriterij + Primeri neskladij -> Strani, kjer se to zazna
- + omemba, da je treba prenesti na vse ostale podstrani

Evolucija

- Potrebna je bila sprememba oblike
- Zato smo prešli na presojo po straneh in po posameznih elementih.
- Pri teh elementih smo nato navedli vse ugotovitve glede elementov
- Še vedno smo obdržali Word, počasi smo opustili pretvorbe v PDF

Nadaljevanje evolucije

- Priporočen način presoje smo spremenili
- Najprej izvajamo presojo „ogrodja“
- Nato presojo podstrani in elementov

- Prešli smo tudi na drugačno obliko, ki omogoča lažjo sprotno komunikacijo

Presoja ogrodja

- Kriteriji vezani na celotno spletišče in način implementacije
- Presoja glave, noge, navigacije
- Presoja osnovne strani
- Presoja elementov, ki se ponavljajo
- Presoja zaznanih ključnih napak

Presoja podstrani in elementov

- Skladno z WCAG – EM imamo pripravljen nabor podstrani
- Te sistematično pregledamo
- Cilj je, da zajamemo vse različne predloge strani
- Cilj je, da zajamemo vse različne elemente na spletišču
- Zapis se ne razlikuje od prejšnjega

Oblika beleženja

- Google Dokument
- Tabela, ki vsebuje zajem slike, beležke in možnost komunikacije
- Evolucija: dva dokumenta – ločeno ogrodje + ločeno ostalo
- Razlog: napake za nazaj ostajajo, zagotoviti je potrebno večjo preglednost

Kam gremo

- V okviru produkta Varuh dostopnosti bomo naredili rešitev za celovito presojo
- Trenutni način ni slab. Je pregleden, omogoča izmenjavo, dodatne komentarje, ki so takoj vidni vsem.

Vidimo pa precejšnje možnosti za izboljšave:

1. Omogočimo lahko pregled iz različnih dimenzij:
  - Kriterij
  - Stran
  - Element
2. Povečamo lahko preglednost
3. Izboljšamo lahko komunikacijo
4. Omogočimo lahko izvoze (jira ipd.)

Bistvo delovanja

Zagovorništvo

- Na tem smo delali zelo veliko
- Občutek je, da smo delali še vedno premalo

Rešitev je v sodelovanju

- Z invalidskimi organizacijami
- Z združenji
- Z agencijami, razvijalci

Zadnji so lahko odličen kanal za dvig osveščenosti.

Za tako delovanje imajo seveda tudi povsem legitimen ekonomski interes.

**Najvecji napredek se zgodi, ko
dostopnosti ne delamo vec zato, ker
moramo, ampak zato, ker razumemo,
zakaj je pomembna.**

Zavod
A11Y.si →

Izvajalec:

Zavod za digitalno dostopnost A11Y.si

Ilirska ulica 30, 6310 Izola

E: info@a11y.si

vprašanja komentarji

Hvala.

www.DigitalnaDostopnost.si